

Projektbeskrivelse af Biomateriale-initiativ

Forord

Plast baseret på biomateriale kan være en del af fremtidens svar på klimaudfordringer og knappe olie- og gasressourcer.

Fremstilling af bioplast bidrager til mindre CO₂-udledning, og er i modsætning til oliebaseret plast nedbrydeligt i naturen.

Et skifte fra oliebaseret plast til bioplast vil i væsentlig grad bidrage til at nedbringe det stigende globale affaldsproblem.

Det er vigtigt at få undersøgt mulighederne for fremstilling af plast af biomaterialer – naturens plast – og iværksætte forsøg med alternative, ikke-fødevarerbaserede afgrøder som råvaren til bioplast.

Bioplast har et stort udviklingspotentiale for både landbrug og industri, og er et af fremtidens forretningsområder.

Formål med Biomateriale-initiativet

Det skal være lettere for erhvervslivet at blive informeret om udviklingen inden for biomaterialer.

Det skal være enkelt at finde ud af de muligheder der er, for eksempelvis at udvikle nye produkter eller ændre sin nuværende produktion.

Forskning og udviklingsmuligheder skal gøres tilgængeligt og virksomheder skal kunne deltage i udviklingsprojekter – nationalt og internationalt.

Formålet med Biomateriale-initiativet er **at etablere et netværk og udføre konkrete projektsamarbejder mellem virksomheder og videninstitutioner.**

Netværket skal give området fokus og samle kompetencer og udfordringer et og samme sted.

Netværket skal sikre at forskning og viden omsættes til produktion. Det skal være med til at fremme innovation og være på forkant med de fremtidige forretnings- og produktområder. Produkter der i fremtiden skal afløse olien som primærprodukt til fremstilling af plast.

Netværket skal arbejde målrettet på at udvikle en række konkrete projekter, hvor netværkets kompetencer udnyttes i projektmodning og projektudførelse.

Det er vigtigt at der er bistand til rådighed til projektmodning og ansøgningsfase for de små og mellemstore virksomheder. Det er ofte de formelle krav der afholder virksomheder fra at søge midler og samarbejdspartnere til udviklingsprojekter. Et af netværkets vigtigste

formål er derfor at hjælpe med at overkomme de bureaukratiske og vanskelige projektmodnings- og ansøgningsfaser.

Tids- og projektplan

Biomateriale-initiativet igangsættes i faser:

Fase 0 er etablering af initiativ- og baggrundsgruppe samt afholdelse af Plastindustriens konference 17. februar 2009.

Fase 1 er forprojekt og afklaringsfase hvor kortlægning finder sted. Denne fase løber indtil sommer 2009.

Fase 2 er afholdelse af opstarts- og brainstormseminar for alle relevante medlemmer af netværket. Dette afholdes september 2009.

Fase 3 er igangsættelse af driftfasen med opstart september 2009 hvor sekretariat og netværk etableres og sættes i drift. Biomaterialeinitiativet evalueres 1 gang årligt.

Forprojekt

Inden netværket etableres gennemføres et forprojekt der skal kortlægge og beskrive virksomhedssiden, teknologisiden og ressourcesiden af biomaterialeområdet. Hvilke aktører er der i Danmark? Hvad er muligt at producere i Danmark?

Et sådan forprojekt vil ud over at finde frem til relevante deltagere af netværket også afklare erhvervslivets behov.

Hvad er det virksomhederne efterspørger og/eller mangler for at tage del i udviklingen med biomaterialer? Mangler de produktudvikling eller er det nærmere en mangel på efterspørgsel der er udfordringen?

Forprojektet bliver derved grundlag for det fremtidige samarbejde og Netværkets konkrete indhold.

Supplerende initiativer

Biomaterialeinitiativet harmonerer med og supplerer andre initiativer i regi af Vækstforum og Region Midtjylland. Initiativer som:

EnergiTEKmidt, som er et teknologiudviklingsprogram inden for energi og miljø. Programmet har som overordnede mål at:

- Fastholde og udbygge region Midtjyllands erhvervsmæssige styrkeposition på energi og miljøområdet
- Øge produktionen og forbedre udnyttelsen af vedvarende energi
- Høste betydelige miljøeffekter i forhold til eksempelvis udledning af drivhusgasser og næringsstoffer

Programmet virker i sammenhæng med den specialiserede erhvervsservice og den potentialeafklaring, som finder sted der. Programmet indeholder bl. a. mulighed for udarbejdelse af udviklingsplaner samt tilskud til specialiserede rådgivere.

Programmet har et samlet budget på i alt ca. kr. 14 mio. i perioden 2009 – 10.

Netværksinitiativet – Midtjysk Klyngeprogram, som et netværksprogram med det overordnede mål at:

- Skabe øget vækst via deltagelse i forretningsbaserede netværk
- Etablere i niveauet 100 netværk pr. år med involvering af ca. 300 virksomheder (trin 1)
- Udarbejde og implementere i niveauet 25 handlingsplaner pr. år omfattende min. 75 virksomheder (trin 2)
- Igangsætte 10 – 15 forretningsnetværk pr. år med i alt 30 – 60 virksomheder (trin 3)

Programmets muligheder udbredes via et korps af netværksmæglere, som på honorar-basis har til formål at afdække og aktivere forretningsbaserede virksomhedsnetværk i region Midtjylland. Netværksmæglerne rekrutteres med udgangspunkt i en hensigtsmæssig faglig differentiering, der afspejler de forretningsmæssige vækstområder i region Midtjylland. Udover identifikationen af netværk indeholder programmet mulighed for tilskud til specialiserede rådgivere ift. videre udvikling og facilitering af forpligtende netværks-samarbejde.

Programmet har et samlet budget på i alt kr. 48,5 mio. i perioden 2009 – 11.

Organisering af Biomateriale-initiativet

Biomateriale-initiativet organiseres med 3 enheder:

- En initiativ- og baggrundsgruppe af partnere der tegner organisationen
- Et netværk som består af virksomheder, organisationer og institutioner der melder sig ind
- Et sekretariat der understøtter styregruppen og netværkets arbejde

Netværket som medlemsorganisation

Netværket etableres som en medlemsorganisation der skal samle de relevante aktører indenfor biomaterialer. Det er aktører som:

Virksomheder
Landbrugsvirksomheder
Landboforeninger
Brancheforeninger
Videninstitutioner
Lokal erhvervsservice

De lokale erhvervsservicecentre tænkes en dobbelt rolle i netværk for biomaterialer. Ikke kun som medlemmer, men også som formidlere af netværket til lokale virksomheder. De kan aktivt opsøge virksomheder for at bevidstgøre dem omkring deltagelsen i netværket.

Aktiviteter i netværket

Netværket skal arbejde målrettet på at udvikle en række konkrete projekter hvor netværkets og initiativ- og baggrundsgruppens kompetencer udnyttes i projektmodning og projektudførelse.

I netværket foregår følgende aktiviteter:

- relevante videninstitutioner og offentlige myndigheder, erhvervslivet mødes og udveksler erfaringer
- den nyeste viden fra forskningsverden gøres anvendelig for erhvervslivet
- erhvervslivets behov og specifikke krav formidles til godkendte teknologiske servicecentre (GTS) og forskningsverden
- udarbejdelse af nyhedsbreve der informerer om netværkets aktiviteter, projekter hos videninstitutioner, fondsformidler, virksomheder og lovgivning mv.
- afholdelse af medlemsmøder, konferencer, arrangementer, nedsætte fokusgrupper mv.
- parre virksomheder der kan indgå projektsamarbejde
- undersøgelse af og formidling af eventuelle fondsmuligheder, herunder EU projektmidler

Initiativ- og baggrundsgruppe for netværk for biomaterialer

Initiativ- og baggrundsgruppen skal tegne biomaterialeinitiativet og fungere som et partnerskab.

Gruppen har ansvaret for kontakten til relevante samarbejdspartnere og finansieringskilder. Den skal fungere som en form for ambassadørkorps og åbne døre i de store fonde. Initiativ- og baggrundsgruppen skal opbygge netværk og undersøge muligheder for finansiering af kommende forsknings- og udviklingsprojekter, og sikre at netværket drives i overensstemmelse med netværkets formål.

Initiativ- og baggrundsgruppen skal også sikre kontakten til EU systemet og de relevante internationale samarbejdspartnere. Den skal sikre koblingen til erhvervslivet og bygge bro mellem de nødvendige erhvervsfremmeparter.

Initiativ- og baggrundsgruppen er sammensat sådan at medlemmerne dækker bredt. Der er både personer fra forskningsverden, fra det offentlige og fra erhvervslivet. Det betyder, at den dækker både det strategiske niveau og det operationelle niveau.

Initiativ- og baggrundsgruppen sammensættes af følgende medlemmer:

Region Midtjylland (formandskab)
Randers Kommune (næstformandskab)

Aarhus Universitet, (Det jordbrugsfaglige fakultet)
Væksthus Midtjylland
Brancheforeningen for plastindustrien

Nedenfor beskrives hvilken rolle de enkelte partnere i initiativ- og baggrundsgruppen har:

Aarhus Universitet

Aarhus Universitet er med Det Jordbrugsvidenskabelige Fakultet primær samarbejdspartner. Deres fokusområde er den primære jordbrugsproduktion, fødekædens effekt på det omgivende miljø samt fødevarernes grundlæggende kvalitet og deres procesteknologiske egenskaber. De råder over meget moderne laboratorier og forskningsfaciliteter, herunder forsøgsstalde, væksthuse og semifield-anlæg.

Den relevante forskning og viden fra Aarhus Universitet formidles til netværket via sekretariatet. Denne viden skal være med til at projekter udvikles og modnes i netværket.

Aarhus Universitet kan derfor også få en væsentlig rolle i de enkelte projekters udvikling, modning og udførelse.

Aarhus Universitet vil samtidig fungere som brobyggere mellem netværket for biomaterialer til andre videninstitutioner eksempelvis DTU og Risø samt udenlandske vidensmiljøer.

Region Midtjylland

Region Midtjylland har i kraft af lov om erhvervsfremme ansvaret for den regionale erhvervsudvikling. Regionsrådet nedsætter vækstforum, der er forpligtet til at udarbejde en regional erhvervsudviklingsstrategi. Regionsrådet kan efter indstilling fra vækstfora medfinansiere aktiviteter til fremme af regional erhvervsudvikling inden for områderne:

- 1) innovation, videndeling og videnopbygning,
- 2) anvendelse af ny teknologi,
- 3) etablering og udvikling af nye virksomheder,
- 4) udvikling af menneskelige ressourcer, herunder udvikling af regionale kompetencer,
- 5) vækst og udvikling i turismeerhvervet og
- 6) udviklingsaktiviteter i yderområderne.

Region Midtjyllands vækstforum har bl.a. udvalgt områderne energi og miljø samt fødevarer som megasatsninger i deres erhvervsudviklingsstrategi. I den kommende handlingsplanen for 2009-2012 er området biomaterialer nævnt som en af indsatsområderne inden for energi og miljø.

Region Midtjyllands afdeling for Regional Udvikling beklæder formandskabet i initiativ- og baggrundsgruppen. Formandskabet skal i samarbejde med sekretariatet og næstformandskabet udarbejde dagsordener og referater til møderne og formandskabet leder møderne.

Region Midtjylland er i samarbejde med Randers Kommune talerør til det politiske niveau og myndigheder både nationalt og i EU sammenhænge.

Randers Kommune

Randers kommune er initiativtager af projektet og beklæder næstformandsposten i initiativ- og baggrundsgruppen.

Med kommunalreformen og Lov om erhvervsfremme fik kommunerne ansvaret for erhvervsservice og erhvervsfremme. Det betyder, at kommunerne spiller en stadig større og aktiv rolle indenfor erhvervsudvikling. Kommunerne kan gennemføre og finansiere erhvervsserviceaktiviteter over for en åben kreds af iværksættere og virksomheder samt igangsætte erhvervsudviklingsaktiviteter.

Randers Kommune arbejder med innovation som drivkraft for erhvervsudvikling. I kommunens erhvervspolitik prioriteres indgåelse af strategiske samarbejder og netværk regionalt og internationalt.

Randers Kommune fungerer som næstformand som stedfortræder for formanden og deltager aktivt i udarbejdelsen af dagsordener og referater.

Randers Kommune er i samarbejde med Region Midtjylland talerør til det politiske niveau og myndigheder både nationalt og i EU sammenhæng.

Væksthus Midtjylland

Væksthus Midtjylland blev etableret i forbindelse med kommunalreformen og kommunernes nye rolle indenfor erhvervsfremme. Væksthuset er organiseret som en erhvervsdrivende fond stiftet af alle 19 kommuner i Region Midtjylland, og er hele regionens kompetencecenter for erhvervsudvikling. Væksthuset tager sig af vækstiværksættere og vækstvirksomheder, og har derfor ansvaret for den specialiserede erhvervsservice i Region Midtjylland.

Væksthus Midtjylland har en bestyrelse på 8 medlemmer som består af 5 fra kommunerne heraf 4 borgmestre og 1 erhvervsrepræsentant, 2 fra Vækstforum Midtjylland heraf 1 erhvervsrepræsentant samt 1 repræsentant for Erhvervs- og Byggestyrelsen.

Væksthus Midtjylland fungerer som netværkets bindeled til virksomhederne og spiller en vigtig rolle som formidler af netværket.

Væksthus Midtjylland kan sammen med Plastindustriens Brancheforening bistå sekretariatet med oplysninger om potentielle medlemmer af netværket.

Gennem sit daglige arbejde skal væksthuset gøre virksomheder opmærksom på netværket og inspirere til medlemskab. Omvendt kan arbejdet i netværket være med til at generere erhvervsservice generelt i Væksthus Midtjylland. Dette arbejde styrkes gennem et tæt samarbejde med den lokale erhvervsservice.

Væksthus Midtjylland tilbyder sekretariatsbistand til enkeltstående projekter der udvikles i netværket. Væksthus Midtjylland overtager sekretariatets arbejde i dialog med sekretariatet efter indstilling fra initiativ- og baggrundsgruppen. De udvalgte projekter udløser et nærmere aftalt beløb til Væksthuset for projektmodning og projektbistand.

Brancheforeningen for Plastindustrien

Plastindustrien i Danmark er brancheforening for plastforarbejdende virksomheder og leverandører af maskiner og råvarer, der anvendes af industrien. Også relevante forsknings- og undervisningsinstitutioner er medlemmer af brancheforeningen.

De repræsenterer derfor plastindustrien og er en vigtig aktør som ambassadør for netværket. Plastindustrien ønsker at sikre og forbedre plastindustriens rammevilkår som industri. Både lokalt og nationalt. De arbejder på at fremme innovation og opdyrke nye vækstområder. De vil styrke forskning, vidensopbygning og vidensudveksling indenfor plastområdet.

Brancheforeningen er først og fremmest netværkets bindeled til virksomheder indenfor plastindustrien. Deres rolle er blandt andet at orientere deres medlemsvirksomheder om netværket og opfordre til deltagelse.

Sekretariat

Teknologisk Institut ansættes til at varetage sekretariatsfunktionen. Derudover engageres AgroTech i forbindelse med landbrugsspecifikke opgaver.

Begge institutioner er godkendt som teknologiske centre GTS og har lang erfaring med arbejdet inden for dette felt.

Teknologisk Institut er en selvejende og almennyttig institution, der udvikler, anvender og formidler forsknings- og teknologibaseret viden til dansk erhvervsliv. Derfor har de interesse i at deltage i samfundsnyttige udviklingsprojekter i et tæt samarbejde med førende forsknings- og uddannelsesinstitutioner i både Danmark og udlandet.

Teknologisk Instituts vigtigste opgave er at sikre, at ny viden og teknologi hurtigt kan omsættes til værdi i form af nye eller forbedrede produkter, materialer, processer, metoder og organisationsformer.

Teknologisk Instituts opgaver fastlægges i en kontrakt indgået med styregruppen.

Sekretariatsrollen består i:

- daglig drift
- betjening af initiativ- og baggrundsgruppe herunder forberedelse af møder og opfølgning
- information i forhold til netværket – herunder nyhedsbreve
- optegning af medlemmer
- administrere og koordinere netværkets medlemmer

- opsamling af viden – agere som info-bank
- projektscanning

Under projektscanning overgives potentielle projekter til projektmodning. Her vil Væksthus Midtjylland overtage i dialog med sekretariatet. Det sker efter indstilling fra styregruppen.

De udvalgte projekter udløser et nærmere aftalt beløb til Væksthuset for projektmodning og bistand. Virksomheder faktureres først når et projekt kommer til den reelle ansøgningsfase. Indtil da er Væksthusets og Teknologisk Instituts arbejde gratis for virksomhederne. Væksthus Midtjylland og Teknologisk Institut betales for deres arbejdsindsats via basisbudgettet for biomaterialeinitiativet.

Det er vigtigt, at der er hjælp at hente til projektmodning og ansøgningsfase for de små og mellemstore virksomheder. Det er nemlig ofte de formelle krav der afholder virksomheder fra at søge midler og samarbejdspartnere til udviklingsprojekter. Et af netværkets vigtigste formål er derfor at hjælpe med at overkomme de bureaukratiske og vanskelige projektmodnings- og ansøgningsfaser.

Betaling

Medlemskabet af netværket er indtil videre gratis. Der er deltagerbetaling til seminarer, konferencer og øvrige arrangementer.

Finansiering

Biomateriale-initiativet drives for en basisdrift, hvor finansieringen deles ligeligt mellem Region Midtjylland og Randers Kommune.

Basisbudgettet dækker omkostninger til sekretariatsfunktion, administration af styregruppe og netværk samt betaling af ad hoc bistand fra Væksthus Midtjylland og Teknologisk Institut for projektmodning og ansøgningshjælp til virksomheder der deltager i netværket.

Netværk for biomaterialer har et årligt basisbudget på 600.000 kr. Det betyder, at Region Midtjylland finansierer 300.000 kr. årligt og Randers Kommune finansierer 300.000 kr. årligt.

Region Midtjylland og Randers kommune ansøges derfor hver om en bevilling til drift på 300.000 kr. årligt i årene 2009-11. For 2009 er det kun for 2. halvdel, dvs. 150.000 kr.

Dertil kommer finansiering af forprojektet i 2009, der skal danne grundlaget for etablering af netværk og projektudvikling. Dette forprojekt forventes udarbejdet primært af Teknologisk Institut. Forprojektet estimeres til at koste 300.000 kr. Beløbet foreslås finansieret ligeligt mellem Region Midtjylland og Randers Kommune.

Det betyder, at Region Midtjylland og Randers Kommune hver ansøges om 300.000 kr. i 2009 (150.000 til forundersøgelse og 150.000 kr. til drift) og 300.000 kr. årligt i 2010 og 2011.

Biomaterialeinitiativet evalueres 1 gang årligt.